

İhatalı ve Müessir Bir Hatıra Yazıcısı Abdülhak Şinasi Hisar'ın Geçmiş Zaman Edipleri

Selçuk KARAKILIÇ

Bir sanatkârın büyüklüğü çoğu zaman subjektif kriterlere bağlı olarak değişiklik arz edebiliyor. Şiir, roman, hikâye ve hatıra yazıcısının büyüklüğünü ölçmek, ona eser verdiği alanda bir yer tespit etmek için belli bir ölçümüz ne yazık ki bulunmuyor. Nitekim çeşitli eserler veren Abdülhak Şinasi Hisar büyük bir yazıcı mıdır, büyükse bu özelliği nereden kaynaklanıyor? “Hisar’ı büyüklük ve üstatlık mertebesine yükselten nedir?” gibi sorular zihninizin en ücra derinliklerini meşgul ediyor.

İşte yazar olarak Abdülhak Şinasi Hisar’ın edebiyatımıza kazandırdıklarına bütünüyle bakılınca üslubu mu, tercih ettiği konuları mı, eserlerinin sayıca çokluğu mu veya yol açıklığı mı büyüklüğünü taçlandırmaktadır? Eğer öyleyse önümüze muazzam bir tespit sahası açılıyor, demektir.

Şöyle ki, her büyük sanatkâr orijinal bir ses rengiyle doğuyor. Abdülhak Şinasi de kendi devri içinde saltanatlı bir üslubun mimarı olarak karşımıza çıkıyor. Uzun uzun bir cümle âlemi Hisar’ın yazdıkları ... Bu yazış tarzının ardında haşmetli bir üslup bulunuyor. Üstelik Hisar’ın, çağdaşlarından kendini ayrı tuttuğunu açığa vuran şu cümlesi, bu yazışın dikkatli ve özenli bir tarz olduğunu göstermesi bakımından önemlidir: “*Şimdiye kadar hemen hiçbir muharririn cümlesini kıskanmadım.*”

Buradan da anlıyoruz ki Hisar, üslubuyla kimseye benzemek istemediği gibi, bir başkasını taklit etmekten de özellikle kaçınmaktadır. Aynı zamanda Hisar, eserlerinin çokluğundan ziyade niteliğiyle, olağanüstü duyarlı anlatım biçimiyle, seçkin ve zengin üslubuyla kendini farklı bir merkeze çekmeye çalıştığı görülmektedir. Böylece Hisar, sahip olduğu kültürel birikim ve entelektüel derinliği, sıra dışı bir mevkiye götürmek, oradan zirveye taşımak istediği anlaşılıyor. Nitekim, bir arkadaşından söz ederken şöyle diyor: “*Otuz cilt eseri var; fakat bunu söylerken üzgünüm, kendine mahsus tek bir cümlesi bulunmuyor!*” İşte bu tutumu, Hisar’ın bütünüyle kendisi olmak ve farklı kalmak arzusunda olduğunu işaret etmektedir.

1930-1960'lı yıllar boyunca çeşitli eserler veren Hisar'ın çağdaşlarına baktığımızda da bu dikkatli üslup ve şahsiyetli yazışın farklı örneklerini görmekteyiz. Mesela Refik Halit Karay'ın İstanbul'un İç Yüzü (Refik Halit, bu eserini Abdülhak Şinasi'ye ithaf etmiştir, 1920), Yakup Kadri'nin *Kiralık Konak*'ı (1922), Reşat Nuri'nin *Çalığışu* (1922), Halide Edip'in *Ateşten Gömlek*'i (1922)... Hep aynı damardan beslenen ama farklı tonlarda ritme sahip sesler bunlar. Nitekim *Kaldırımlar* şairi Necip Fazıl'ın nevî şahsına münhasır nesri ise, 1930'lar başlarında kendini göstermeye başlayacaktır. Mistik şiirin en seçkin örneklerini veren Necip Fazıl'ın nesri de halefsiz-selefsiz bir üslubun izlerini taşımaktadır. Öyleyse bu verilere bakarak şu sonuca ulaşmak mümkündür:

Bir yazarın, sanatçının *sadece* üslubuna bakarak ve *yazış tarzındaki farkındalığı öne* çıkararak, ona büyüklük payesi vermek tek başına yeterli görünmemektedir. Peki roman, hikâye, şiir, hatıra, mektup gibi türlerde, verdiği eser sayısı, bir sanatçıyı diğerlerinin önüne geçirebilir mi?

Sağlığında on bir kitabı yayımlanan Abdülhak Şinasi Hisar, eser sayısına göre *büyük bir yazar* addedilecekse, yaşarken derli toplu bir kitabı bile yayımlanmayan Yahya Kemal'e bu dar kategoride yer vermek mümkün olmayacaktır. Şu hâlde böyle bir sınıflandırma doğru ise, 20. yüzyılın en büyük Türk şairine ve Türkçenin kudretli yazıcısına haksızlık yapmış olmayacak mıyız?

Görülüyor ki eser fazlalılığı bir yazarı, romancı veya hikâyeyiciyi büyütüyor. Bu bakımdan sanatçıyı kalıcı bir noktaya ve kendi türü içinde zirvelere taşıyan, oradan geleceğe aktaran asıl güç, *farkında olmaksızın kendisinden sonra gelenleri etkilemesinde ve tesir sahasının genişliğinde yatmaktadır*. Bu açıdan baktığımızda, Abdülhak Şinasi Hisar, kendi devri içinde, zevki, duyuşu, sezişi ve saltanatlı üslubu ile çağdaş yazarlardan ayrılmakla birlikte, onu asıl farklı kılan özellik bambaşka bir noktada tecelli etmektedir. Bu tecelli, *ihatalı ve müessir bir yazıcının*, hiç şüphesiz bir hedef belirlemeden ve farkında olmaksızın geçen zamanı, çocukluk hülyalarını geriye dönük olarak yazması ve bu yazıştan etkilenerek şiir, hatıra, roman, hikâye yazarlarını birden bire bu türe yönlendirmiş olmasıdır. İşte Abdülhak Şinasi'nin büyüklüğü buradadır.

Hisar'ı büyük yapan diğer unsurların başında ise fikirlerini şiir gibi bir nesirle yazmasında ve birikimini nesir yoluyla tesir etmesinden ileri gelmektedir. Yani Hisar'da *fikir ve şiir, nesir ve tesir* bir bütün olarak varlığını sürdürmektedir. Öyle ki, Yakup Kadri'nin, *Anamın Kitabı, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*, Samet Ağaoglu'nun *Hayat Bir Macera* ve *Babamdan Hatıralar*'ı Hisar'ın açtığı geniş yoldan geçerek hayat bulmuşlardır. Hatta Milli Mücadele Dönemi'nin siyasî hatıralarını roman tarzında yazmaya alışık olan Halide Edip Adivar da, ne hikmetse, sonradan sonraya çocukluk dönemlerini *Mor Salkımlı Ev*'de (*Yeni İstanbul* gazetesinde 1955'te tefrika edilen kitap, 1963'te yayımlandı) yazma ihtiyacı duymuştur.

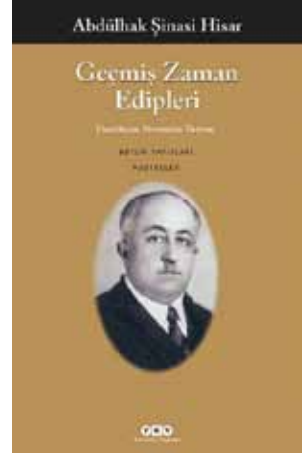
Hisar'ın eserlerini topyekûn değerlendirdiğimizde karşımıza muazzam bir tesir sahası çıkıyor. Abdülhak Şinasi Hisar, dönem yazarlarından ayrıca *hatıra yazıcısı* olarak öne çıkmaktadır. Fakat bu *hatıra yazıcılığı*, dönemin atmosferini, siyasi havasını yansıtmayan tamamen aktüel olandan uzak bir yazıdır. Çocukluk dönemini merkeze alan, hülyalarla ve rüyalarla dolu günlerin yeniden servis edildiği bir hatıra yazıcılığı...

Hisar'ın 1930 ortalarına denk düşen bu ilginç çıkışı, dönem yazarlarında pek aksülamel bulmadığı gibi tuhaf karşılayanlar da olmuştur. Nasıl tuhaf karşılanmasın ki? Devirleri, sanatçıları kendi şartları içinde ele aldığımız zaman, bu soruyu daha makul ölçülerde cevaplamak mümkün... Millî Mücadele'nin ardından yazarların pek çoğunun şahidi oldukları hadiseleri, siyasi hatırlara veya roman/hikâyelere döktükleri görülmektedir. Öyle bir hatıra tufanıdır ki, bu adeta peş peşe sökün edivermiştir:

Yakup Kadri zoraki diplomatlığını bitirip Tiran'dan döndükten sonra, *Zoraki Diplomat* (1955), *Vatan Yolunda* (1958), Refik Halit Karay sürgün dönüşü *Minelbab İlelmihrab* (1964), *Bir Ömür Boyunca* (1964 tefrika), Halide Edip Adıvar *Türk'ün Ateşle İmtihanı* (1962) Falih Rıfkı Atay *Çankaya* (1958) Mithat Cemal Kuntay *Üç İstanbul* (1938) isimli hatıra ve hatıra romanlarını hemen hemen aynı tarihlerde yazmışlardır. Dolayısıyla Hisar'ın hatıra metinlerini farklı kılan, bu alışılmış hatıra yazıcılığının dışında, içtimai ve siyasi hiçbir hadiseye temas etmeden sadece kendi iç dünyasının panoramasını çıkarmasıdır.

Bunca açıklamayı, Hisar'ın epey zamandan beri beklenen *Geçmiş Zaman Edipleri*¹ adlı eserinin yeniden yayımlanması dolayısıyla yaptım. *Geçmiş Zaman Edipleri*, Hisar hakkında vukufu bir doktora çalışması bulunan ve gazete-dergi köşelerinde kalmış yazılarını da seri hâlinde hazırlayan Necmettin Turinay tarafından yayımlandı.

Geçmiş Zaman Edipleri'nde Hamdullah Suphi, Süleyman Nazif, Halil Halit, Nigar Hanım, Şehabettin Süleyman, Halit Raşit, Tunalı Hilmi, Tevfik Fikret, Saffeti Ziya, Ahmet Mithat Efendi, Abdullah Zühtü, Cenap Şehabettin, Celal Sahir, Yahya Kemal, Selim Nüzhet, Abdülhak Hamit, Faik Ali, Halit Ziya, Mehmet Rauf, Nigar Binti Osman, Ahmet Hikmet, Abdurrahman Şeref,

1 Abdülhak Şinasi Hisar, *Geçmiş Zaman Edipleri*, (hzl.: Necmettin Turinay), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2013, 235 s.

Recazade Ekrem ve Ziya Osman gibi Hisar'ın yakından tanıdığı isimlerin portreleri bulunuyor. Turinay'a göre Hisar'ın bu kişileri özellikle yazmasının sebebi, "kendi derin hatıraları arasında kök salmış bulunmaları"ndandır.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Geçmiş Zaman Edepleri*'nde çizdiği portreler ile romanlarındaki tip ve karakterler arasında gözle görülür bir fark bulunuyor. Romanlarındaki karakterler içine kapanık, sevimsiz, alelade ve hayalperest kişilerdir. Ayrıca romanlarındaki kahramanlar (yenge, enişte, dede, Çerkes babaannesi, büyükannesi gibi) daha ziyade yakın akraba portreleridir. Hâlbuki Hisar, *Geçmiş Zaman Edepleri*'nde bu kişilerin yerine seçkin, kültürlü, toplumun öncü bazı isimlerinin resimlerini çizmeye, iç ve dış boyutlarını eleştirmen gözüyle yazmaya gayret ettiği görülüyor.

Peki Hisar, bu portreleri nasıl yazıyor? Ne gibi bir usul takip ediyor?

Hisar, *Geçmiş Zaman Edepleri*'nde, her sanatçıyı geçmiş zaman perdesinin tuluatı ardında göstermeye çalışsa da gene de her portreyi bütüncül bir zaman içinde değerlendiriyor. Yani Hisar, bu hatıra-portreler dizisinde, resmini çizdiği sanatkarı dondurulmuş bir zaman diliminden kurtararak anbean gelişim ve değişimini de (tabii kendi değişimi burada ön plandadır) katarak ortaya koyuyor. Öyle ki, Cenap Şahabettin ile ilgili hatıraların başında şöyle yazıyor: "Kaybıyla müteessir olduğumuz sanatkar karşısında, yalnız çocukluğumun hayranlığını, ilk gençliğimin hayretini, orta yaşımın anlaşamamazlığını ve son zamanlarımın teessürünü" duyuyorum.

Necmettin Turinay, Hisar'ın bu yazış tarzını şöyle açıklıyor:

"Hisar'ın yazdığı sanatçılara ilişkin değişmeleri, kırılmaları gözlemlediğini, bunların anlatımına büyük önem verdiğini söylemiştik. Kaldı ki, geçen zamanla birlikte devirlerin değişmesi kadar, anlatılan sanatkarın da değişmesi tabiidir. Fakat bu metinleri okurken aynı anda, yazıcı Hisar'ın da değiştiğini fark ediyoruz biz. Yani öyle bir hâl ki, bir yandan devir dönem, bir yandan anlatılan sanatçı, öbür yandan da anlatıcının bizzat kendisi... İşte Hisar bütün bunları anlatırken, süratle akıp giden bir zaman duygusu ile âdeta bizi karşı karşıya bırakıyor." (Hisar 2013: s. 20)

Geçmiş Zaman Edepleri'nin bir yerinde Hisar: "Hafızamız hatırladığı şeylerle, mazinin daima kullandığı bir şiir damgası basar." diyor. Doğrusu, *Geçmiş Zaman Edepleri* Hisar'ın hatırladığı geçmişin şiirleştirilerek yazılmış hâlidir dersek abartmış olmayız. Öyle ki, Hamdullah Suphi bahsinde (ve diğer portrelerde) çocukluk hatıraları, merkezi bir nokta teşkil ediyor. Hisar, Hamdullah Suphi ile nasıl tanıştığını, onun estetik tavrını, giyim kuşamındaki özeni, daha o yıllarda konuşma hevesini ve nutkundaki cazibesini anlatıyor. Fakat Hamdullah Suphi için en kayda değer noktayı ise Hisar sona saklıyor. Geleceğin hatibinin o yıllarda çok az okuduğunu ve kitapları tanımadığını, kendisinde "kitabî müfekkire"

bulunmadığını yazan Hisar, seyahatlerin ona çok yaradığını ve özellikle Romanya ile Rumeli gezilerinden öğrendikleriyle güzel ve insicamlı konuştuğunu söylemektedir. (Hisar 2013: s. 35) Burada dikkatimi çeken bir nokta var, o da şu: Hisar'ın *Muhit*'te yayımlanan bu yazısının tarihi... Türk Ocakları Reisi Hamdullah Suphi'nin 1930'lu yıllar başında geçirdiği zor günlerin arefesinde yazılan bu yazı, devrin hükümetine şairane bir mesajdır:

“Mukadderatın tecellisine ve onu Ocak reisliğine hazırlayan taliin inkişafına doğru bu ömrün gidişindeki ziya insicam ve intizamını şimdi kavriyorum. Dostlarının da bir üstada gösterebilecekleri en büyük muhabbet, onun kanaatlerinin inkişafı hakkında bildiklerini söylemek ve böylece hayat ve eserinin ihtiva ettiği dersleri daha ziyade tebarüz ettirmek değil midir? Hamdullah Suphi'yi hemen kendisi idrak etmeye başladığı ilk zamanlardan beri tanımış ve hemen otuz senedir samimiyetinden mahrum kalmamış olduğum içindir ki, bu gün ruh ve fikrinin tekevvünü hakkında şehadette bulunmayı bir nevi vazife bildim. Onun Ocak'ı ve Ocak'ın onu bulmuş oldukları gün, Türk'ün hayırlı ve talihli günüdür. Hamdullah Suphi, Ocak'ı bulmakla sayine, muhabbetine, kalbine ve bütün hayatına, nasıl muhtaç olduğu bir iman ve ruh buldu ise Ocak da başında Hamdullah Suphi'yi bulmakla milliyetçiliğin bizde taammüm ve inkişafı uğrunda mukaddes ışığını Türk kalplerine salmak için öylece vakit, fırsat ve kuvvet kazandırmıştır.” (Hisar 2013: s. 37)

“Abdülhak Hamit, hayata, dünyaya, aşka doymayan ve bunun için geçen zamana kızan ve ölüm karşısında haşyet duyan ve bunun için de muttasıl hayat muammasını kurcalayan bir şairdir” diyen Hisar, şair-i azam için herhalde mütefekkir bir şairdi, diyor. Hisar'a göre bazı talihleri mukadderat âdeta özene bezene ve ince ayrıntısına kadar yaratıyordu; Hamit'in kaderi ise Şark ve Garp'ın tarih ve şiirin iştirakleriyle dokunmuş ve yoğrulmuştu. (Hisar 2013: s. 146)

Abdülhak Hamit'in bir vect şairi olduğunu söyleyerek onun ruhunun, hükümdarların, kahramanların, evliyaların, filozofların, aşıkların, sevgililerin, meczupların gelip tezatlı benliklerini ifade ettikleri bir sahne olduğunu söyleyen Hisar şöyle devam ediyor:

“Şairin ruhu kendi taabbüdünü, ırsî hatalarını, hayalinin gezindiği diyarlarla zamanları, bu muhtelif şahsiyetlere söyler. Elbette başkalarının ağzından söylediği bu düşünceleri daha evvelce duyanlar çok olmuştur. Fakat onların ifade edemeyecekleri bu muhtelif hisleri şair, birtakım mısralar içine avlamaya muvaffak olur. Onun vazifesi bu tezatlı düşünce ve tahassürlere bir ifade imkânı vermektir.” (Hisar 2013: s. 148)

Hisar'ın, *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde bazı isimleri övdüğü gibi bazen açığtan, bazen inceden inceye yerdiği de görülmektedir. Yazar bu değerlendirmelerinde ifrat ve tefrit arasında gidip geliyor. Bunların içinde Halit Ziya hakkında

yazdıkları dikkate değerdir. Şöyle ki, kendisi de hatıra yazıcısı olan Hisar, Halit Ziya'nın meşhur *Kırk Yıl* ve *Saray Ötesi* adlı hatıralarını eleştirmektedir. Halit Ziya'nın adı geçen hatıraları dolayısıyla “*Yad ettiği insanları ve zamanları doğru çizgilerle resmetmiş oluyor. Her hakikat bizde zamanla az çok tahrif edilmeden önce daha canlı bir hatıra iken, o ne yazık ki, bunların en can alacak noktalarında âdeta tevazu ile ya susmuş ya ihmal ile söylemiş oluyor. Hayatın çıplak tenini değil resmî kılıkclarını gösteriyor. Çok ihtiyatlı ve tartılı bu yazılar, resmî yazıları andırıyor*” diyerek, *Kırk Yıl* ve *Saray Ötesi*'nin ölü birer eser olduğunu ima etmektedir. Kuru, sevimsiz bilgilerin hatıra metinlerini yaşatmayacağını yukarıdaki cümlelerinden anladığımız Hisar ile Halit Ziya'nın hatıra yazıcılığının farklılığı burada daha net gün yüzüne çıkmış bulunuyor.

“*Halit Ziya'nın kocaman kitabı daha canlı olabilseydi, o geçmiş senelerin romanı bizce ne kadar alaka uyandırabilecekti*” diyen Hisar'ın eleştirileri bundan sonra daha sertleşmektedir:

“*Kendisinin tek mil okuyucuları, hayatının bu hatıralarına mukabil, yine Mavi ve Siyah, Aşk-ı Memnu ve Kırık Hayatlar romanlarını tercih etmişlerdir. Denilebilir ki bu hatıralar, yad ettikleri zamanları çağlamıyor.*”

Hisar, kendisinden etkilenerек çocukluk hülyalarını, mazinin büyülü atmosferini şiirleriyle terennüm eden Ziya Osman Saba'yı anlatırken hislerini samimiyetle açığa vurmaktan çekinmez:

“*Ziya Osman Saba'yı temiz yürekli, iyi terbiyeli, doğru sözlü, cömert muhabbetli, hüsnüniyet sahibi, nezaketli ve tevazulu bir insan olarak bildik. Kendisinin bilinmiş hiçbir kusuru yoktu. Ancak duyguları itibariyle bu kadar iyi olan kalbi, tahammülü itibariyle zayıf ve hasta bir kalpti.*” (Hisar 2013: s. 224)

Kendisinin çocukluk zamanı hatıra yazıcısı olduğunu unutmuş gibi Ziya Osman'ın “bir çocukluk zamanı şairi” olduğunu söyleyen Hisar, aslında bu değerlendirmelerle bir nevi kendi açtığı yolda ilerleyen talebesinin başarısını kutlamaktadır:

“*Ziya Osman Saba, bir çocukluk zamanı şairidir. Şiirleri çocukluk hatıralarına bağlı ve bunun için şiirlerinin çoğu çocuksu hislerle kalıyor. Ekserisi de birer his ve hatıra itirafları sayılabilir. Kendisi için çocukluk bir arz-ı mev'uddur. O her saniyesinde bir çocukluk mazisi duyar.*” (Hisar 2013: s. 225)

“*Ziya Osman Saba bir geçmiş zaman, yani bir mazi, bir tahassür yani bir hatıra şairidir.*” (Hisar 2013: s. 226)

Yukarıdaki cümlelerde geçen Ziya Osman Saba'nın yerine Abdülhak Şinasi Hisar'ı, şiir yerine nesir kelimelerini koyunuz Abdülhak Şinasi'nin kendisini anlattığını göreceksiniz.

Dikkat edilirse *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde güçlü bir biçimde *geçmiş zaman* vurgusu ön plandadır. Hisar, yakından tanıdığı, arkadaşı, dostu veya bir vesileyle tanıştığı kimseleri anlatırken fiziki özelliklerini ressam titizliğiyle tasvir etmekten çok, hatıraların koynuna sığınarak onlarla geçmişte yaşadıklarını anlatıyor. Yani asıl vazifesini yine burada, hatıralar eşliğinde yapıyor.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Geçmiş Zaman Edipleri* yeni bir tarzın da başlangıcı olması bakımından dikkat çekicidir. İsim ve resimlerin yakından fotoğrafının çekildiği bu portrelerde, geçen zamanın gözüyle kişilere ve olaylara anlam yüklendiği görülmektedir. Hisar'ın portre yazarlığının kaynağı kuşkusuz hatıralarıdır. Yazdığı sanatçılar için mutlaka bir kurguya başvuran Hisar'ın buradaki maksadının *hatıra yazıcısı* olarak anılmak istendiği gibi bir intiba uyandırıyor.

Geçmiş Zaman Edipleri'ni, Necmettin Turinay yayımlamak suretiyle kütüphanelerimize kazandırmış oldu.² Turinay'ın en belirgin özelliklerinden biri ele aldığı kişiyi, dönemi veya meseleyi üstünkörü değerlendirmemesidir. Turinay, başkalarının gördüğü gibi görmez, duyduğu gibi işitmez; aksine o kişinin farklı bir cephesini, hadiselerin arka planlarını ortaya çıkarmaya çalışır. Bu kavrayış ve sezış daha çok onun bütüne bakmasından ileri geliyor. Yani Turinay, ağaçtan çok ormanı görüyor veya gösteriyor. Onun kitap, şahıs ve olay üzerine yazdıkları okununca görülür ki, sezgisi güçlü, merhameti yüksek, insaf ve idrak ölçüsü yerinde, makul bir eleştirmenle karşı karşıya olduğunuzu fark edersiniz.

Fakat Turinay'ın hazırladığı *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde bazı eksikler de göze çarpmıyor değil. Mesela Abdülhak Hamit portresi eksik. *Ülkü* dergisi (İkincikanun 1934) ve *Cumhuriyet* gazetesindeki (5 Şubat 1951) Abdülhak Hamit yazıları kitapta bulunmuyor. Hisar'ın Ahmet Hikmet hakkında (*Milliyet* 19 Mayıs 1931) yazdığı yazı da yok. Rezaizade Ekrem'in vefatının on yedinci senesinde (*Milliyet* 27 Kanunusani 1931) neşrettiği yazı, Ekrem bölümünde görünmüyor. Yine Nigar Hanım'ın vefatının seneidevriyesinde yazdığı "Şair Nigar Hanım'ın Hatırası" başlıklı yazısı (*Milliyet*, 31 Mart 1931), Tefik Fikret bahsinde "Kırılmış Bir Rübâb" (*Dergâh* 20 Ağustos 1921), "Süleyman Nazif'in Nükteleri" (*Varlık*, I İkincikanun 1934), Cenap Şahabettin (Ülkü Mart 1934), "Paris'te Yahya Kemal" (*Varlık*, 15 Kasım 1958), Ahmet Haşim'in Canlı Ha-

2 Abdülhak Şinasi Hisar, *Geçmiş Zaman Edipleri*, (hzl.: Tahsin Yıldırım), Selis Kitaplar, İstanbul 2005, 415 s.

Tahsin Yıldırım'ın hazırladığı *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde ne yazık ki, devir ve şahsiyetlere dair doyurucu ve ufuk açıcı değerlendirmeler bulunmuyor. Yıldırım, sadece portreleri kronolojik olarak veriyor; fakat onların neden yazıldığına dair küçük bir yorum bile yapmıyor. Yalnız kitaba takriz yazan Doğan Hızlan'ın değerlendirmesi, eser hakkında kısa bir bilgi veriyor. Oysa Necmettin Turinay, Abdülhak Şinasi Hisar'ın bu portreleri neden yazdığını, yazıların özelliklerini ve Hisar'ın çok yakın arkadaşlarını yazmamasının ardındaki sis perdesini aralamaya çalışan ihatalı analizi, esere derin bir anlam yüklemektedir.

tırası” (*Yeni İstanbul*, 25 Aralık 1949) yazıları *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde yer almamasına doğrusu bir anlam veremedik.

Ayrıca Hisar'ın Namık Kemal, Ziya Paşa, Veled Çelebi, Necip Asım, Ahmet Ağaoğlu, Reşit Saffet Atabinen gibi portreleri de vardı. Bunlar *Geçmiş Zaman Edipleri*'nde ne yazık ki yer almamış. Dikkatli bir eleştirmen ve titiz bir araştırmacı olan Necmettin Turinay'ın kuşkusuz gözünden ve dikkatinden kaçmışa benzeyen bu tasarruf eserin yeni baskılarında yer alacağını ümit ediyoruz.

Mazinin hülyalı koynunda yatan sanat ve fikir adamlarını tanımak isteyenler Abdülhak Şinasi Hisar'ın debdebeli ve tantanalı üslubu ile yazdığı *Geçmiş Zaman Edipleri*'ni Necmettin Turinay'ın kapsamlı giriş yazısı ile zevkle okuyacaklardır.